

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

AAEP II
Afghanistan Agricultural Extension Project II

د پسونو او اوزو اداره

د جاوید قریشی
ویج مسول شرقی زون
نروید پروژه

Ketabton.com

د پروگرام عنوانونه

- تغذیه
- نسلگیری
- د لنگون څخه مخکې او وروسته تدابیر
- د میږی او اوزی لنگون ته آماده کول
- د لنگون لپاره د ځای انتخاب او برابرول
- د اوزی او میږی صحت اداره کول
- د نوکانو غوڅول

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

نسلگیری

تولیدی پارامترونه

اوزه

میره

- بلوغیت: ۳ الی ۷ میاشتی
  - د نر طلبی وخت: ۲۴ الی ۴۸ ساعتونو
  - مناسب وخت د جفت گیری لپاره اخیری وخت د نر طلبی دی.
  - د اوزی د نر طلبی دوره: ۱۷ تا ۲۴ (اوسط ۱۹ الی ۲۱ ورځي)
  - د حاملگی دوره: ۱۴۴ تا ۱۵۲ (اوسط ۱۴۷ ورځي)
  - ۱ نر ۳۵ اوزو لپاره
- بلوغیت: ۵ الی ۱۰ میاشتو کی
  - د نر طلبی وخت: ۲۴ الی ۳۶ ساعت
  - د میری د نر طلبی وخت : ۱۶ څخه ۱۹ ورځي (اوسط ۱۷ ورځي)
  - میری معمولاً ۲ میاشتی د لنگون څخه ورسته جفت گیری ته آماده کیږی.
  - د حاملگی دوره: ۱۴۴ تا ۱۵۲ (اوسط ۱۴۷ ورځي)
  - ۱ نر ۳۵ میرو لپاره

د ځوانو اوزو او میرو د نر طلبی موده نسبت پاڅه عمر لرونکو ته ۱-۲ ورځو پوری کمه

د جفت گیری فصلونه

- پسونه نظر په نسل پوری ۱۸-۳۰ میاشتو پوری خوانی اعظمی حد ته رسیری
- پسونه د هغه څارویو د جملی څخه دی چی Polyesturs دی (څو ځلی په کال نر طلبی کیری)
- پسرلی
- منی

د اوزی او میړی د نسلگیری لپاره آماده کول

• Flushing : د کانسنتری موادو تهیه کول
مخکی د ۳-۴ هفتو د نسلگیری (۲۵۰
گرام کانسنترت)

1. د تخمو تعداد کی زیاتوالی راولی چی
سبب دوه گونی او دری گونی کیری
وسبب دوگانگی و سه گانگی میشود
2. د سالم لنگوال فیصدی د ۱۰-۲۰
فیصدی پوری لوړوی.

دوام

- میړی: د وړیو تولول او د مقعد د برخې پاکوالی.

- نر پسونه: د تناسلی اعضاو سره د وړیو قیچی کول او پاکول

ادامه

Eyeing یا د سترگو پاکول د وړیو څخه

- د وړیو قیچی کول د سترگو شا او خوا څخه چی د رنډیدو مخنیوی لپاره

ادامه

Crutching

- د میزو د تناسلی اعضاو څخه د وړیو قیچی کول
- جفت گیری اسانه کول

Ringing

- د وړیو قیچی کول د پسونو څخه مخکې د نسلگیری څخه عبارت حد اقل باید اطراف گردن و شکم پشم گیری شود
- جفت گیری د پسه د میزی سره اسانه کول

د نسلگیری لپاره د میړی او پسه انتخاب

- میړی او پسه باید خپل ۷۰٪ اعظمی وزن اخستی وی

- پسه عضلات باید قوی وی، بدنی وضعیت یی ښه او قوی پښی ولری چی د عیب څخه خالی وی.

- پسه باید ښه شهوت لرونکی وی

- د سکروتوم کی باید دوه خصیه لرونکی وی.

- د نوی حوانی میړی د وخت څخه مخکی نسلگیری د میړی د ضعیفوالی، مرگ سبب کیږی.

Estrus (نر طلبی)

- استرس هغی مرحلی ته ویل کیزی چی اوزه او میزه نر طلبی علامی بنکاره کری او جفت گیری لپاره آماده شی.
- استرس وخت به میزو کی ۲۴-۳۶ ساعتونو پوری او اوزو کی ۲۴-۳۸ ساعتونو پوری دوام کوی.
- د استرس علامی په اوزو کی نسبت میزو ته واضح وی.

د نر طلبی علامی

- د مهبل سوروالی او افرزات
- د لکی خوځول
- په نورو څارویو ختل
- د نر څاروی په لټه کی
- غر اوچتول
- ودریدل
- پشت خود با اشیا مالیدن
- ځوان څاروی بنسکاره نښی بنسکاره کوی

جفت گیری Cross breeding

- اسانه طريقه ده
- ارزانه ده
- بچی یی سالم وی
- بچی یی قوی وی
- د ناروغیو په مقابل کی مقاوم وی
- بڼه تولید مثل لری

د بلار بوالی نښی

- نر طلبی نښی نه ښکاره کوی (کارپوس لوتیم پروجسترون هورمون تولیدوی)
- وزن اخلی او چاغ ښکاری
- د بلار بوالی پیشرفته نښی
  - د ولوا پراخیدل
  - د غولانخی د تی سرینناکه کیدل
  - د غولانخی غتوالی
  - د غولانخی د رنگ سوروالی
  - غولانخی د تی سوروالی

د بلاربوالی په وخت کی د اوزو او پسونو مراقبت

لاندى نقطى بايد د بلارب څاروى د بڼه مراقبت لپاره په نظر كى ونيول شى

• عكس

- د لورى رمى څخه د بلارب څاروى جدا كول
- بلارب څاروى بايد ونه ويروول شى
- شوى بلارب څاروى بايد په منډو نه شى او د زيات بيروبار مخنيوى وشى
- د خرابى هوا څخه بايد به امان كى وى خصوصاً د ژمى په موسم كى
- د اوږى په موسم كى بايد سورى جوړ شى

د بلار بوالی په وخت کی باید مناسبه تغذیه

گټي

۳ الی ۴ هفتی مخکی د لنگوال څخه

- د څارویو په خوراکه باید متراکم خوراک په تدریجی ډول زیات شی
- د نوی تولد شوی بچی به صحتمند وی
- د غولانځی انکشاف او د شیدو تولید په اینده کی زیاتوی
- د لنگوال په وخت د څاروی مقاومت لوړوی
- یا هغه چراگاه ته چی ښه کیفیت ولری انتقال شی
- څاروی باید اوبو په اسانی لاسرسی ولری
- لنگوال یی اسانه وی

د لنگوال لپاره اماده گی

- ❖ د لنگوال څخه مخکې علایم
- ❖ د لکې عمودی حرکات
- ❖ د رمی څخه جدا پاتی کیدل یا جدا کیدل
- ❖ مخکې پینو په وسیله ځمکه گړول
- ❖ شاته پینو کږی نیول
- ❖ په مکرر ډول کښیناستل او ودریدل

د لنگوال لپاره د خای آماده کول

د څاروی آماده کول

- دوره حاملگی: 3 ± 147 ورځي
- د بلاربوالی په اخیرو ورځو کی باید څاروی د نوروڅخه جدا شی
- جدا خای کی باید وساتل شی
- نرم غذاگانی باید ورکړل شی
- متراکمی خوراک باید ورکړل شی
- ترمی اوبه باید تهیه شی

د خای آماده کول

- جدا خای باید جوړ شی
- بستر باید تهیه شی
- د نوی زیریدلی بچی لپاره باید خای آماده شی
- نوموړی خای باید مناسبه گرم وی

پاک کردن محل زایمان

- دلنگوال خخه وروسته باید فرش لیری شی او خای باید پاک شی
- پلاسنتا یا پریوان پاتی شونی باید لیری شی او مناسب خای کی خبن شی
- نوی او تازه بستر باید خاروی او بچی ته تهیه شی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- معمولاً د بچی مور د بچی مراقبت کوی.
- د پاکی توتی په وسیله د نوی زیریدلی بچی پوزه او خوله پاکول
- ارام محیط جوړول ترڅو د بچی او مور ترمنځ رابطه موجوده وی
- د بچی مور ته باید تحریک شی چی خپل بچی وڅتی که احياناً بچی یی نه څته باید د بچی د پاسه د غنمو سبوس یا مالگه واچول شی ترڅو مور یی تحریک شی او بچی وڅتی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- د لنگوال څخه ۱-۲ ساعته ډیر مهم دی چی د مور او بچی ترمنځ رابطه باید کلکه شی او بچی باید مور وروی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- د نوی زیریدلی بچی نوم باید یو انچ د گیدی په طرف د تعقیم شوی تار په وسیله غوټه او تینچر ایودین یا پایودین په وسیله تعقیم شی

- د لنگوال څخه یو ساعت وروسته بچی کوشش کوی چی ودریری او باید په کافی اندازه ورږه بچی ته ورکړل شی چی معافیت حاصل کړی
- د بچی مور لپاره باید مناسب ځای جوړ کړای شی او کوشش باید وشي ترڅو ځوانه مور د زړی مور سره یوځای ونه ساتل شی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- د نوی زیریدلی بچی د غایطه موادو د اطراح لپاره دا ضروری ده چی یو کاشوغه غوړی یا پارافین د مستو سره یوځای بچی ته ورکړل شی ترڅو غایطه موادو دفع یی په اسانی سره وشی.

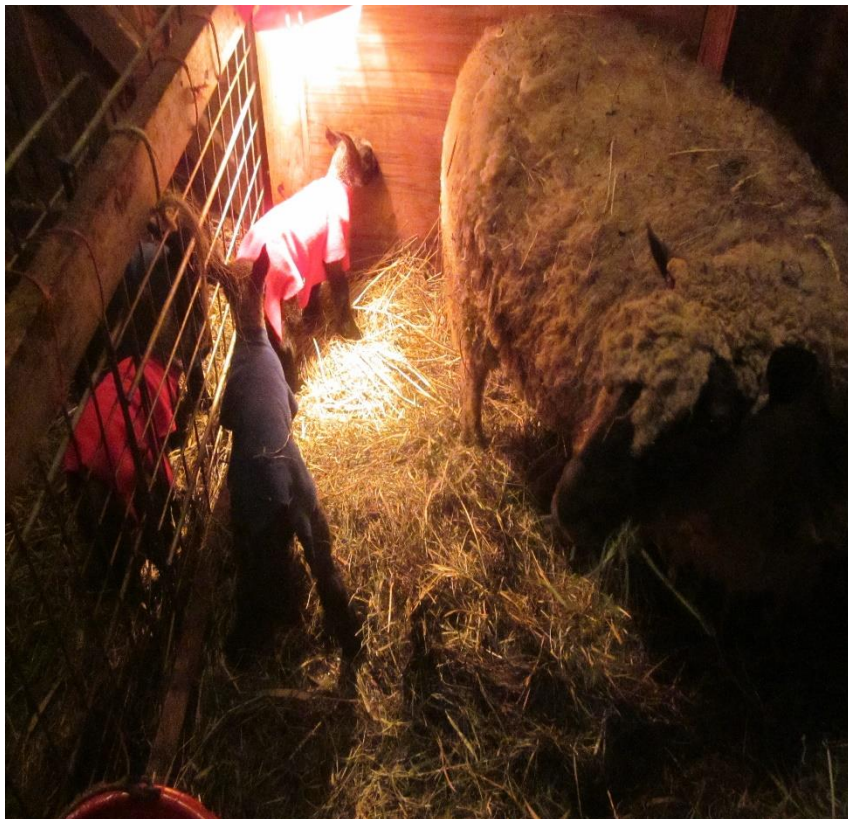

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- د مور غولانځه باید ولیدل شی چی ایا التهاب لری او که نه
- که چیری نوی زیریدلی بچی د مور د غولانځه یی نه شوه رودلی باید کوشش وشی چی شیدی د چوشک دلاری ورکړل شی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- په ژمی کی باید گرم ځای آماده شی
- بستر باید د بوسو څخه یا پک شالی څخه جوړ شوی وی
- د ضرورت په وخت کی باید د گرم کونکو وسایلو استفاده وشي
- د څاروی ځای باید کافی رڼا لرونکی او کافی تهویه سیستم لرونکی وی

د نوی زیریدلی بچی مراقبت د لنگوال څخه وروسته

- د بچی مور لپاره باید په کافی اندازه اوبه باید تهیه شی ځکه چی مور په دی وخت د نورو وختونو په نسبت زیات وخت ته اړتیا لری
- مور لپاره باید په کافی اندازه متراکمه خوراکه، او شنه وابنه ورکړل شی چی د شیدو د تولید سبب شی.

د بچی جدا کول یا Weaning

- نوی زینیدلی بچی ته باید تر ۱۲-۱۴ هفتو پوری د مور د شیدو خوړلو اجازه ورکړل شی
- در ۳ هفته گی بره و بزغاله را عادت به خوردن غذایی متراکم و علوفه تاز داده شود
- په درې هفتو په موده کی بچی ته د متراکمی خوراکه او واښه ورکړل شی
- جدا کول د بچی باید په تدریجی ډول صورت ونیسی

Weaning د بچی جدا کول یا

د نوی زیریدل بچی د جیری تقسیم اوقات

وزن	Milk(ml)		Con (g)	Green fodder: Lucerne or berseem (kg)
	صبح	شام		
2.5	200	200	-	-
3.0	250	250	-	-
3.5	300	300	-	-
4.0	300	300	-	-
5.0	300	300	50	Ad libitum.
6.0	350	350	100	Ad libitum.
7.0	350	350	150	Ad libitum.
8.0	300	300	200	Ad libitum.
9.0	250	240	250	Ad libitum.
10.0	150	150	350	Ad libitum.
15.0	100	100	350	Ad libitum.
20.0	-	-	350	Ad libitum.
25.0	-	-	350	1.5
30.0	-	-	350	2.0
40.0	-	-	350	2.5
50.0	-	-	350	4.0
60.0	-	-	350	5.0
70.0	-	-	350	5.5

د څاروی د صحت مراقبت

(biosecurity)

- د څاروی ساتل د هغه ساری ناروغيو څخه چې د یو څاروی څخه بل څاروی ته د مختلفو وسایلو په واسطه انتقالیږي
- ضد عفونی کول: د څاروی د اوسیدو د ځای څخه د ناروغيو د عواملو له منځه وړل
  - فزیکي
  - کیمیاوي
  - گاز

د څاروی د صحت مراقبت

- هغه څوک چې په لنگوال کې مداخله کوي باید حفظ الصحة مراعات کړي
  - لاسونه په صابون پریمنځی
  - دستکشی باید واچوی
  - مخصوص کالی باید واغوندي
- د لنگوال ځای باید وروسته د لنگوال څخه په مکمل ډول پاک شي
- پریوان یا پلاستیا باید د لیری واچول شي (هیڅکله په سیند یا لختی کې وانه شول شي باید بنڅ شي)

د څاروی د صحت مراقبت

- بچی ته باید ورگه ورکړل شی
- د بچی نوم باید وتړل شی او ضد عفونی شی
- د څاروی د اوسیدو ځای باید روزانه پاک شی
- واکسینونه باید تطبیق شی
- د ناروغ څاروی باید جدا شی او روغو څاروی سره یوځای نه شی
- د څړ ځایونو د ککړیدو څخه باید مخنیوی وشي
- هیچاته اجازه ورنه کړل شی چی فارم ته داخل شی

د خارجی پرازیتونه

- ډنگر والی
- لږ وزن اخستل
- وړی یی له منځه تللی وی
- بی اشتها
- ضعیف

- د خارجی پرازیتونو په مقابل د څارویو منځل د چنجیو ضد درملو سره

داخلي پرازیتونه

- وزن بایلل
- کم وزن اخستل
- د وینتانو رنگ یی الوتی وی
- اسهالات
- د بدن د اوبه د لاسه ورکول
- ضعیفی

دوای ضد پرزایت های داخلی

د سومانو يا نوکان قطع کول

په کال کی باید څلور دفعی تکرار شی
په منظم ډول باید سوم قطع شی
شنگل به شکل گرفته شود که قسمت نرم با سم یکسان به زمین بخورد

د پښو مشکلات باید مطالعه شی

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

سولالات
AAEP II
Afghanistan Agricultural Extension Project II

Eat More Goat

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**